

ALGILANAN GENEL ÖĞRENCİ NİTELİKLERİ ÖLÇEĞİNİN GEÇERLİLİK GÜVENİRLİLİK ÇALIŞMASI*

Durdağı AKAN **

İsa YILDIRIM ***

Sinan YALÇIN ****

ÖZET

Okul yaşantısının niteliği bir anlamda toplumsal yaşamın niteliğini de belirlemektedir. Öğrencinin öğrenme yaşantısı, gerçek yaşantı koşullarına dönüşmedikçe beklenen nitelikte bir öğrenme gerçekleşemez. Öğrencilerin okul yaşamı boyunca sahip olduğu nitelikler devam ettikleri okulun etkililiğinin belirleyicisi olarak görülebilir. Eğitim camiasında okulların başarısı daha çok sınavlardan alınan puanlara yönelik olarak ortaya konulmaya çalışılmış, okulun başarısı bu bağlamda değerlendirilmiştir. Oysa okulların amaçları öğrencilerin bütün gelişim alanlarında potansiyelleri ölçüsünde gelişmelerine yardımcı olmaktır. Bu çalışmanın amacı, öğretmenlerin görev yaptıkları okullardaki öğrencilerin niteliklerine dair genel algısını ortaya çıkaran bir ölçme aracı geliştirerek, konuyla ilgili yapılacak çalışmalara hem bir zemin hazırlamak, hem de ilgili literatüre katkı sağlamaktır. Ölçeğin geliştirilmesinde likert tipi ölçek geliştirme yöntemi kullanılmıştır. 40 maddeden oluşan ölçek deneme uygulamasında liselerde görev yapan 50 kişilik bir öğretmen gurubuna, asıl uygulamada ise yine liselerde görev yapan 300 kişilik bir öğretmen gurubuna uygulanmıştır. Psikometrik ölçümleri beklentileri karşılayan ve tek boyuttan oluşan ölçeğin toplam varyansa yaptığı katkı % 41.791'dir. Ölçeğin $p < 0.01$ önem düzeyinde olmak üzere madde toplam puan korelasyonlarının ,387 ile ,742 arasında değiştiği, ölçeğin toplam puanlarına göre oluşturulan alt üst %27'lik grupların madde ortalama puanları arasındaki farkların $p < 0,001$ önem düzeyinde anlamlı olduğu görülmüştür. *Algılanan Genel Öğrenci Nitelikleri Ölçeği'nin* cronbach-alfa güvenirlik katsayısı ,959 iki yarı test güvenirliği katsayısı ,916 olarak bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: öğrenci niteliği, öğrenci başarısı, etkili okul

---

*Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Yrd. Doç. Dr. Atatürk Üniversitesi K.Karabekir Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, El-mek: durdagiakan@atauni.edu.tr

*** Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Doktora Öğrencisi, El-mek: isayildirim@outlook.com.tr

**** Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Doktora Öğrencisi, El-mek: sinan29@gmail.com

VALIDITY AND RELIABILITY STUDY OF PERCEIVED GENERAL STUDENT QUALITY SCALE

ABSTRACT

The quality of school life in a way determines the quality of communal living. An expected true learning cannot happen if a student's learning life does not meet real life standarts. The total sum of the qualities of students reflect the efficiency of schools they are attending. The education community set the rules and evaluates the success of the schools according to the exam grades while the main goal of the schools should be to help students in all areas of development regarding their potentials. The aim of this study is to prepare a basis for future studies and contribute to the literature by developing a scale which reveals general perception of teachers regarding students of the school they work for. Likert type scale is used to develop the scale. The forty-item scale has been tested on a group of 50 high school teachers for the pilot study and administered on a group of 300 high school teachers during the actual study. The contribution of the scale, which meets expectations and is made up of a single dimension, to the total variance is 41.791 %. The study has shown that item-total score correlations range between ,387 and ,742 when the significance level is considered $p < 0.01$ and that the difference between item-average scores of the top and bottom 27% groups that have been formed based on the total score of the scale are at the significance level of $p < 0.01$. Cronbach-alfa reliability score of the scale is ,959 and the split-half reliability is ,916.

Key Words: student quality, student achievement, effective school

Giriş

Bir ülkenin en değerli varlığı o ülkeyi oluşturan insanların gücüdür. Bu önemli kaynağın son derece bilinçli ve dikkatli kullanılması gerekir (Pişkin, 2006). Okullar bu değerli kaynağın işlendiği ve güce dönüştürüldüğü yerlerdir.

Öğrenci başarısının artırılması ve öğrenmede kalıcılığın sağlanması okulların öncelikli hedefleri arasında yer alır (Özdemir ve Sezgin, 2002). Okullardan beklenen tüm öğrencilere akademik ve sosyal yaşam için gerekli becerilerin kazandırılmalarıdır. Sayısal beceriler, yazılı ve sözlü elektronik iletişim becerileri, vatandaşlık becerileri, bilgiye ulaşma ve bilgiyi çözümlenme becerilerini kazandırmanın yanında eğitimin amaçlarında öngörülen iyi vatandaş olma, eleştirel düşünme, estetik gelişim vb. becerilerini de geliştirmesi beklenir (Şişman, 2002).

Çok boyutlu bir yapıya sahip olan okul, bireyin “öğrenme başarısı” üzerine odaklanır (Joyce ve Showers, 2002; Erdem, 2005; Danielson, 2002). Öğrenciler öğrenemiyorlarsa okullar işlerini yerine getiremiyorlar demektir. Öğrenme bilgi ve becerilerin oluşumu ve kazanımı ile ilgilidir. Öğrencilerin yapmaları gereken bir şeydir. Arzu edilen öğrenme, öğretmenlerin öğrencilerin katılımını sağlayan çalışmalar tasarladıklarında meydana gelen şeydir. Yani ihtiyaç duyulan içerik ve amaçlanan becerileri geliştiren etkinliklerdir. Öğretmenlerin işi öğrencilerden öğrenmeleri gereken hususla ilgili olarak çalışmalar tasarlamak (Schlechty, 2006) ve bu yolla öğrenci niteliklerini artırmaktır.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013*

Okul yaşantısının niteliği bir anlamda toplumsal yaşamın niteliğini de belirlemektedir. Öğrencinin öğrenme yaşantısı, gerçek yaşantı koşullarına dönüşmedikçe beklenen nitelikte bir öğrenme gerçekleşemez (Cohen, 1983). Kuşkusuz öğrenci başarısını etkileyen pek çok değişken vardır. Öğrencilerin kişilik özellikleri, okula ve derslere yönelik tutumları, geçmiş yaşantıları, ders çalışma ve dinlenme alışkanlıkları, ailelerinden taşıdıkları kültürel öğeler, öğrenciler arasındaki ilişkiler, sınıfın akademik algısı, sınıfın fiziksel ortamı, öğretmen-öğrenci etkileşimi, çevresel faktörler, yönetici tutum ve davranışı bu değişkenler arasında yer alır (Akinoğlu, 2003; Catton, 2003; Fraser, 1990; Klain ve diğ., 2000; Rosmiller, 1983).

Öğrenci okulda sadece çeşitli bilgi ve beceriler değil, değerler, görüşler ve davranışlar da öğrenir. Bunlar öğrencinin kişiliği üzerinde bilgi ve beceriler kadar etkilidir. Kuşkusuz öğrenci davranışlarından birçoğunu daha okula gelmeden aile içinde öğrenmektedir. Okul bunlardan iyi olanları pekiştirmek, kötü olanları gidermek zorundadır. Eğitim-öğretim sürecinde öğrencinin özellikleri ne kadar iyi tanınır ve anlaşılırsa onun öğrenmesine o denli yardımcı olunur ve okula uyumu kolaylaşır (Bursalıoğlu, 1979).

Okulun öğrenciler üzerindeki etkisini ortaya koymak amacıyla yapılan birçok araştırmada; öğrencinin içinden geldiği sosyal yapı ve okula getirdiği nitelikler ne olursa olsun bütün öğrencilerin sosyal ve akademik başarıya ulaşabileceği tezinden hareket edilmiştir. Öğrencilerin niteliğinin geliştirilmesinde okullara önemli görevler düştüğüne vurgu yapılmıştır (Şişman, 2002; Balcı, 2011; Cotton, 2003; Cooper, 2002; Brookover, 1979; Lezotte, 1989; Good ve Brophy, 1986, Kirk ve Jones, 2004).

Öğrencilerin okul yaşamı boyunca sahip olduğu nitelikler devam ettikleri okulun etkililiğinin belirleyicisi olarak görülebilir. Eğitim camiasında okulların başarısı daha çok sınavlardan alınan puanlara yönelik olarak ortaya konulmaya çalışılmış, okulun başarısı bu bağlamda değerlendirilmiştir. Oysa okulların amaçları öğrencilerin, sosyal, psikolojik vb. alanlardaki becerilerinin gelişimini bir tarafa bırakıp sadece akademik başarıya yoğunlaşmak değildir. Okullar öğrencileri bütün gelişim alanlarında potansiyelleri ölçüsünde geliştirmeyi amaç edinmiştir. Aksi durumda okulların misyonu sadece akademik başarıyla sınırlandırılarak yozlaştırılmış olur.

Okullarda verilen hizmetin kalitesini ve etkililiğini artırmak için öğretimin mahiyetini bilmek ve bu süreci ölçebilecek göstergeleri belirlemek gerekir (Huitt, 1999). Eğitimin genel amaçları doğrultusunda okulların öğretmenler tarafından algılanan genel öğrenci niteliklerinin ortaya çıkarılması, okulların öz değerlendirmelerini ve karşılaştırılmalarını kolaylaştıracak ve bu yönde yapılacak çalışmalara kaynaklık etmiş olacaktır.

Literatürde öğrenci niteliğini ölçmeye yönelik herhangi bir ölçme aracı bulunmamaktadır. Bu nedenle hem eksikliğinden doğan bir ihtiyacın karşılanması, hem de bundan sonra yapılacak olan çalışmalara kaynaklık etmesi amacıyla bu çalışmada okullar için algılanan genel öğrenci niteliği ölçeği (AGÖNÖ) geliştirilmek istenmiştir.

Çalışmanın amacı

Bu çalışmada; öğretmen algılarına göre ortaokul ve liselerde öğrenci niteliklerini ölçmek amacıyla, genel öğrenci nitelikleri ölçeğinin geliştirilmesi hedeflenmiştir.

Çalışma Grubu

Algılanan Genel Öğrenci Nitelikleri Ölçeği'nin geliştirilme çalışmaları liselerde görev yapan 300 öğretmen gurubu ile yapılmıştır. Alan yazında özellikle değişken sayısı çok olmadığı ve faktörler güçlü ve belirgin olduğunda 100 ile 200 kişi arasındaki örneklem grubunun yeterli olacağı, yine genel bir kaniye göre örneklem büyüklüğünün gözlenen değişken sayısının en az 5

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

katı olması gerektiği konusunda genel bir kanı vardır (Büyüköztürk, 2002). Ölçekteki değişken sayısı 40 olduğundan 200 kişilik örneklem grubu ölçek geliştirme çalışmaları için yeterli görülmektedir.

Yöntem

Ölçeğin geliştirilmesinde likert tipi ölçek geliştirme yöntemi kullanılmıştır. Ölçek oluşturmadaki işlemler açısından diğer modellerden daha ekonomik olan Rensis Liket'in (1932) "dereceleme toplamlarıyla ölçekleme" modeli bu tekniklerden en yaygın olarak kullanılanlarından (Tezbaşaran, 2008). Ölçeğin geliştirilmesinde öncelikle konuyla ilgili literatür ayrıntılı bir biçimde incelenmiştir. Madde havuzu oluşturulmuş, uzman görüşlerine başvurulmuş, madde seçimi için pilot uygulama ve sonrası analizler yapılmıştır. Geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılarak ölçeğe son hali verilmiştir.

Ölçeğin Geliştirilme Aşamaları

Şeker ve Gençdoğan'a (2006) göre özgün bir ölçme aracının geliştirilmesinde şu basamaklar izlenmelidir;

1-Literatür taraması	7-Pilot uygulama
2-Uygun örneklem taraması	8-İstatistiksel analizler
3-Madde yazma	9-En son testin oluşturulması
4-Madde seçimi için pilot uygulama	10-Geçerlik, güvenilirlik ve faktör analizi
5-Madde seçimi için pilot uygulama sonrası analizler	11-Standardizasyon çalışması
6-Yeni testin oluşturulması	

Tablo 1. Ölçeğin Geliştirilme Aşamaları Şeması

1-Konuyla ilgili literatürün taranması	2-Madde havuzunun oluşturulması	3-Uzman görüşlerine başvurulması	4-Deneme uygulamasının yapılması	5-Madde ölçek puanı korelasyonu, alt üst grup ortalamaları farkına dayalı madde analizi	
6-Yeni ölçme aracının oluşturulması ve pilot uygulama	7-Kapsam geçerliğinin incelenmesi	8-Faktör Analizinin Yapılması	9-Madde ayırt ediciliklerinin alt ve üst grup ortalamaları farkı yöntemiyle test edilmesi	10-İki yarı yöntemi güvenilirlik analizi	11-Cronbach Alfa Güvenirliği

Algılanan Genel Öğrenci Nitelikleri Ölçeği'nin oluşturulma sürecine konuyla ilgili literatürün taranmasıyla başlanmıştır. Ölçek geliştirme süreciyle ilgili araştırmalar ve madde havuzunun oluşturulmasına yardımcı olacak kaynaklar incelenmiştir. Konuyla ilgili eğitimcilerle görüşmeler yapılarak ortaya çıkan farklı bakış açılarından da faydalanılmıştır. Sonraki aşamada madde yazımında dikkate alınması gereken unsurlar (Şeker ve Gençdoğan, 2006; Tezbaşaran, 2008) göz önünde bulundurularak madde havuzu oluşturulmuştur. Oluşturulan madde havuzundaki maddelerin dil, yazım, anlam, kapsam v.b. açılardan incelenmesi için uzman görüşlerine başvurulmuştur. Yapılan öneriler doğrultusunda maddeler üzerinde gereken düzeltmeler yapılmış ve bir sonraki aşama olan deneme uygulamasına geçilmiştir. Deneme uygulamasında taslak ölçeğin hedeflenen gurubu örnekleyebilecek 30 ile 50 kişi arasındaki küçük bir gruba uygulaması gerekmektedir (Şeker ve Gençdoğan, 2006). Ön deneme için hazır hale gelen 40 maddeden oluşan okul öğrenci genel başarı ölçeği lisede görev yapan 51 kişilik bir öğretmen grubuna uygulanmıştır.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

Hazırlanan maddelerin hangilerinin istenen niteliklere sahip, hangilerinin yetersiz ve kusurlu olduğu deneme uygulamasından elde edilen verilere dayalı olarak belirlendiği için deneme uygulaması, geliştirilen ölçeğin niteliklerinin temel belirleyicisidir, yani geliştirilen ölçeğin sahip olacağı psikometrik özellikler büyük ölçüde deneme ölçeğinin özelliklerine ve deneme uygulamasının durumuna bağlıdır (Tezbaşaran, 2008). Uygulama sonrası bireylere ait her bir ölçeğin toplam puanları SPSS 16 istatistik paket programı aracılığı ile belirlenmiş, ölçek toplam puanları en yüksekten düşüğe doğru sıralanmıştır. Sıralanan puanların dağılım özellikleri incelenerek verilerin yapılacak analizlere uygun olduğu sonucuna varılmıştır. Veriler maddelerin ölçme gücünü ortaya çıkarmak için Likert tarafından önerilen iki madde analizi olan “korelasyona dayalı madde analizi ve iç tutarlık ölçütüne (t-test) dayalı analize (Tezbaşaran, 2008) tabi tutulmuştur. 5’li likert tipi hazırlanan ölçekte hiç katılmıyorum 1 puan, katılmıyorum 2 puan, kısmen katılıyorum 3 puan, katılıyorum 4 puan, tamamen katılıyorum 5 puan olmak üzere beş işaretleme seçeneği bulunmaktadır. Ölçekte olumsuz madde bulunmamaktadır. Tek boyutlu olan ve 40 değişkenden oluşan *Algılanan Genel Öğrenci Nitelikleri Ölçeği*’nden alınabilecek maksimum puan 200, minimum puan ise 40’tır.

BULGULAR

a)Deneme Uygulamasına İlişkin Bulgular

Algılanan Genel Öğrenci Nitelikleri Ölçeği 'ne madde seçimi amacıyla yapılan alt ve üst grup ortalamaları farkı ve madde ölçek puanı korelasyonuna dayalı madde analizi sonuçları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo-2 Deneme Uygulamasının Madde Ölçek Puanı Korelasyonu ve Alt Üst Grup Ortalamaları Farkı Madde Analizi Sonuçları

Madde numarası	Madde ölçek puanı korelasyonu	Alt-üst grup analizi	Madde numarası	Madde ölçek puanı korelasyonu	Alt-üst grup analizi
M1	,57	4,23**	M21	,78	4,05**
M2	,73	4,88**	M22	,76	4,90**
M3	,64	3,38**	M23	,87	8,85**
M4	,60	4,16**	M24	,84	5,18**
M5	,68	3,98**	M25	,87	6,29**
M6	,71	4,28**	M26	,68	3,29**
M7	,60	4,07**	M27	,80	4,65**
M8	,67	3,73**	M28	,85	5,85**
M9	,50	2,85**	M29	,80	4,61**
M10	,72	4,34**	M30	,89	7,26**
M11	,78	3,82**	M31	,81	5,06**
M12	,69	3,86**	M32	,77	4,40**
M13	,85	5,56**	M33	,83	5,00**
M14	,67	3,51**	M34	,90	7,70**
M15	,89	6,80**	M35	,63	3,40**
M16	,87	5,53**	M36	,90	8,48**
M17	,70	4,34**	M37	,89	6,37**
M18	,81	5,57**	M38	,74	5,16**
M19	,78	5,91**	M39	,52	2,83**
M20	,75	5,46**	M40	,79	5,47**
N=50	n1=n2=14	**p<0.01 önem düzeyinde anlamlıdır.			

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

Tablo 2’de görüldüğü üzere bütün maddelerin madde ayırıcılık gücünün gösteren korelasyon katsayıları pozitif, yüksek ve anlamlı bulunmuştur. Bu katsayıların pozitif işaretli değerleri maddenin ölçtüğü özelliğin testin bütünüyle ölçülmekte olan özelliklikle uyumlu olduğunu göstermektedir. Ebel (1965) uygulamadaki deneyimlerine dayalı olarak toplam test puanı kriterine göre belirlenen gruplardaki ayırıcılık katsayısının yorumlanabilmesi için aşağıdaki yönergeyi önermiştir (Crocker;Algina,2006).

1. Ayırıcılık katsayısı $\geq .40$ olan madde tamamen memnun edici bir şekilde işlevseldir.
2. $.30 \leq$ Ayırıcılık katsayısı $\leq .39$ olan madde küçük bir düzeltmeyle ya da hiçbir düzeltmeye gerek olmadan kullanılabilir
3. $.20 \leq$ Ayırıcılık katsayısı $\leq .29$ olan madde sınırdadır, düzeltilmesi gerekir.
4. Ayırıcılık katsayısı $\leq .19$ olan madde çıkarılmalı ve tamamen düzeltilmelidir.

Deneme ölçeğindeki madde ölçek puanı korelasyon katsayısı en düşük 0,503, en yüksek 0,905 olmak üzere yukarıda ifade edilen kriterlere bütün maddeler uyduğu için deneme ölçeğinden herhangi bir madde çıkarılmamıştır.

Ölçekte yer alan maddelerin ayırt ediciliklerini belirlemeye yönelik olarak, her bir madde için üst grup ve alt grup öğrenci genel başarı puanları ortalamaları arasındaki farkın t değeri hesaplanmıştır. Öncelikle deneme uygulamasındaki ölçek puanları en yüksek puandan en düşük puana doğru sıralanmıştır. Sıralanan bu ölçek puanlarının en yüksek puandan başlanarak %27’ lik bölümü (14 ölçek puanı) ve en düşük puandan başlanarak yine %27’ lik bölümü (14 ölçek puanı) belirlenmiş, arada kalan diğer ölçek puanları silinmiştir. Daha sonraki aşamada yüksek puanlar SPSS programına ÜG (Üst Grup) ismiyle, düşük puanlar AG (Alt Grup) ismiyle kaydedilip, SPSS programında t testi kullanılarak analiz edilmiştir. Şekil 3’te görüldüğü gibi bütün maddelerin alt ve üst gurup ortalamaları farkı $p < 0,01$ önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Tezbaşaran (2008)’a göre bağımsız gruplar için t testi uygulandığında t istatistiği eksi işaretli olanlar ile p değeri anlamlı olmayan maddeler seçilmeyecek maddeler grubunda yer almalıdır. Şekil 2’de ifade edilen bulgularda negatif değerli ve $p > 0,05$ önem düzeyinde anlamlı olmayan bir sonuca rastlanmadığından bu ölçekteki bütün maddelerin madde toplam puan korelasyonu testinde olduğu gibi alt ve üst grup ortalamaları farkı testine göre de ölçekte kullanılabileceği anlaşılmıştır.

b) Ölçeğin Geçerliliği ve Güvenirliği Çalışmasına İlişkin Bulgular

Faktör Analizi

Analizlere geçilmeden önce veri grubundaki uç değerlerin buluna bilmesi için, veri grubuna z testi yapılmış -3 ve +3 aralığı dışında kalan iki ölçek puanı ortalamayı etkilememesi için dağılımdan çıkarılmıştır. Normal dağılımda verilerin %99’u ortalamadan ± 3 standart sapma uzaklıkta olacaktır. Bu nedenle -3 ve +3 arasında olmayan z puanına sahip denekler uç değerler olarak düşünülür (Çokluk, Şekercioğlu, Büyüköztürk, 2012)

Tablo 3.KMO ve Barlett Küresellik Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterliliği Ölçümü	,955
Barlett’s Test of Sphericity Approx.Chi-Square	222E3
Df	780
Sig.	,000

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

Tablo 3'te görüldüğü gibi veri yapısının faktör analizine uygunluğunun ortaya çıkarılması amacıyla 300 kişiden oluşan örneklem grubuna uygulanan analizde KMO değeri 0,955 olarak bulunmuştur. Leech, Barrett ve Morgan(2005)'a göre KMO değeri 0,50' den düşük olması durumunda faktör analizi yapılamayacağı, 0,50-0,60 arasındaysa “kötü”, 0,60-0,70 arasındaysa “zayıf”, 0,70-0,80 arasındaysa “orta”, 0,80-0,90 arasındaysa “iyi”, 0,90 üzerindeyse “mükemmel” olduğu yorumu yapılır (Çokluk, Şekercioğlu, Büyüköztürk;2012). 0,955 değeri veri yapısının faktör analizi için mükemmel yeterlikte olduğunu göstermektedir.

Tablo 3'teki Barlett analizi sonuçlarına bakıldığında elde edilen ki kare değerinin 0,01 önem düzeyinde anlamlı olduğu görülmektedir. Bu sonuç araştırma verilerinin çok değişkenli normal dağılımdan elde edildiğini yani faktör analizinin ikinci sayıtlısının da karşılandığını ifade etmektedir. Bu durumda faktör analizine devam edilmiştir.

Tablo 4.Ortak Varyans (Communalities) Değerleri

Madde No	İnitial	Extraction	Madde No	İnitial	Extraction	Madde No	İnitial	Extraction
m1	1,000	,67	m15	1,000	,68	m29	1,000	,23
m2	1,000	,71	m16	1,000	,57	m30	1,000	,55
m3	1,000	,67	m17	1,000	,61	m31	1,000	,65
m4	1,000	,63	m18	1,000	,70	m32	1,000	,63
m5	1,000	,61	m19	1,000	,55	m33	1,000	,66
m6	1,000	,60	m20	1,000	,61	m34	1,000	,66
m7	1,000	,60	m21	1,000	,55	m35	1,000	,54
m8	1,000	,57	m22	1,000	,52	m36	1,000	,73
m9	1,000	,52	m23	1,000	,65	m37	1,000	,59
m10	1,000	,63	m24	1,000	,49	m38	1,000	,56
m11	1,000	,59	m25	1,000	,63	m39	1,000	,69
m12	1,000	,57	m26	1,000	,62	m40	1,000	,60
m13	1,000	,64	m27	1,000	,62			
m14	1,000	,55	m28	1,000	,66			

Tablo 4'te her bir maddenin ortak bir faktördeki varyansı birlikte açıklama oranları görülmektedir. 29. madde % 23 ile varyansın açıklanmasında en düşük orana sahipken,36. Madde %73 ile varyansın açıklanmasında en yüksek orana sahiptir. Her bir maddenin faktörlerce açıklanan ortak varyansın 0,10' dan küçük olması durumunda bu maddelerle ilgili sorun olduğu düşünülebilir(Çokluk, Şekercioğlu, Büyüköztürk, 2012). Tablo 5 incelendiğinde açıklanan varyansın 0,23' ten düşük olan bir maddeye rastlanmadığı için maddelerin herhangi birinde problem olabileceği düşünülmemiştir.

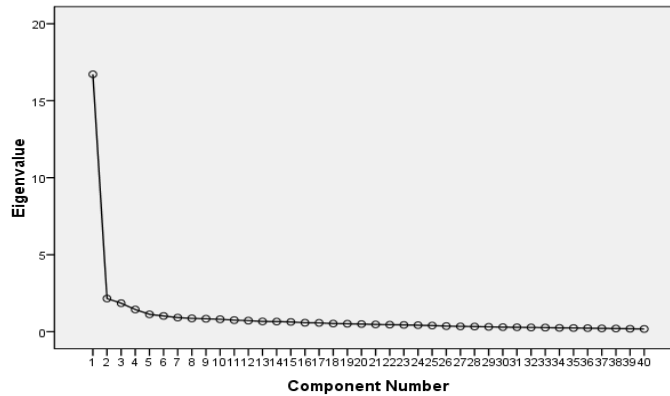
Tablo 5. Açıklanan Toplam Varyans

Madde No	Başlangıç Öz Değerleri			ExtractionSums of SquaredLoadings			Madde No	Başlangıç Öz Değerleri		
	Toplam	Varyansa Katkısı %	Birikimli %	Toplam	Varyansa Katkısı %	Birikimli %		Toplam	Varyansa Katkısı %	Birikimli %
1	16,716	41,791	41,791	16,716	41,791	41,791	21	,470	1,175	85,789
2	2,153	5,383	47,174	2,153	5,383	47,174	22	,453	1,133	86,922
3	1,850	4,625	51,798	1,850	4,625	51,798	23	,437	1,093	88,015
4	1,440	3,601	55,399	1,440	3,601	55,399	24	,421	1,053	89,069
5	1,127	2,818	58,217	1,127	2,818	58,217	25	,399	,998	90,067
6	1,023	2,559	60,776	1,023	2,559	60,776	26	,362	,904	90,970
7	,916	2,289	63,065				27	,345	,862	91,833
8	,865	2,162	65,227				28	,332	,831	92,664
9	,839	2,097	67,324				29	,313	,782	93,446
10	,806	2,015	69,339				30	,295	,737	94,184
11	,750	1,875	71,214				31	,286	,716	94,900
12	,719	1,798	73,012				32	,274	,684	95,584
13	,664	1,660	74,672				33	,264	,661	96,245
14	,656	1,639	76,312				34	,247	,618	96,863
15	,632	1,580	77,892				35	,240	,600	97,463
16	,580	1,449	79,341				36	,231	,579	98,042
17	,573	1,432	80,773				37	,213	,532	98,574
18	,527	1,318	82,092				38	,206	,514	99,088
19	,515	1,287	83,379				39	,189	,473	99,562
20	,494	1,235	84,614				40	,175	,438	100,000

Tablo 5 incelendiğinde öz değeri 1'den büyük olan 6 faktörlü bir yapı önerilmektedir. Önerilen 6 faktörün varyansa yaptığı katkı % 60,776'dır. Ancak faktör sayısına karar vermeden önce her bir faktörün toplam varyansa yaptığı katkı önemli bir durumdur (Çokluk, Şekercioğlu, Büyüköztürk;2012). Faktörlerin toplam varyansa yaptığı katkı incelendiğinde 1.faktörün toplam varyansa yaptığı katkı % 41,791' dir. Diğer faktörlere bakıldığında ortak varyansa yaptıkları katkının 1. Faktörden oldukça düşük ve katkı yüzdelерinin birbirine çok yakın olduğunu ayrıca ortak varyansa yaptıkları katkıların giderek azaldığı görülmektedir. Bu durum ölçeğin tek boyutlu kullanılabilceğini düşündürmektedir. Sosyal bilimlerde varyansın %40 ile % 60 arasında olması kabul edilmektedir(Scherer ve diğerleri,1988; akt. Tavşancıl,2006).Bu kararı vermeden önce sreeplot grafiğinin incelenmesine karar verilmiştir.

Tablo 6. Yamaç Birikinti Grafiği

Scree Plot

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

Tablo 6. İncelendiğinde y ekseninden x eksenine doğru dik bir iniş yapan bileşenler ikinci noktadan sonra yatay bir çizgi oluşturmakta, plato yaparak devam etmektedir. İkinci noktadan sonraki faktörlerin ortak varyansa katkıları hem düşük hem de birbirine çok yakındır. Bu verilere dayalı olarak faktör sayısının 1 olmasına karar verilmiştir.

Ölçeğin tek boyutlu olduğuna karar verildiğinden herhangi bir faktör yüklerinin binişikliği söz konusu olmayacağından bu noktada ölçeğe ait maddelerin faktör yüklerini belirlemek amacıyla bileşenler Matrisi tablosu incelenmiştir.

Tablo-7 Bileşenler(Component) Matrisi Tablosu

Maddeler	Bileşen	Maddeler	Bileşen
	1		1
m36	,750	m40	,668
m25	,744	m18	,662
m34	,739	m32	,648
m31	,718	m6	,647
m38	,716	m30	,642
m13	,716	m2	,640
m20	,713	m21	,629
m8	,712	m3	,627
m16	,711	m10	,625
m37	,710	m1	,624
m19	,708	m7	,614
m23	,700	m5	,588
m15	,699	m12	,560
m33	,698	m22	,559
m27	,689	m17	,537
m4	,687	m14	,511
m26	,676	m35	,509
m28	,673	m9	,437
m11	,672	m39	,432
m24	,671	m29	,337

Tablo-7'ye bakıldığında *Algılanan Genel Öğrenci Nitelikleri Ölçeği*'ne ait maddelerin yük değerinin büyüklüğünün 0,337 ile 0,750 arasında değiştiğini görmekteyiz. Şencan (2005)'a göre literatürde bir maddenin faktör yük değerinin en az 0,30 olması gerektiği yönünde yaygın bir görüş vardır (Akt: Çokluk, Şekercioğlu, Büyüköztürk;2012). Maddeler için 0,30 ile 0,40 arasında değişen faktör yüklerinin alt kesme noktası olarak alınabileceği (Neale ve Liebert,1980; akt. Tavşancıl, 2006) göz önünde bulundurulduğunda bütün maddelerin kabul düzeyinin üzerinde yük değerine sahip olduğu görülmektedir. Bu durumda bütün maddelerin ölçekte yer almasına karar verilmiştir.

Tablo 8 Madde Ölçek Puanı Korelasyonu Tablosu

Mad. No	Madde-Toplam Korelasyonu	t (Alt%27-Üst%27)	Mad. No	Madde-Toplam Korelasyonu	t (Alt%27-Üst%27)
M1	,62	-10,74***	M21	,62	-10,74***
M2	,63	-12,86***	M22	,56	-9,27***
M3	,62	-11,53***	M23	,69	-14,71***
M4	,68	-13,90***	M24	,66	-12,72***
M5	,58	-11,21***	M25	,73	-15,39***
M6	,64	-12,32***	M26	,67	-12,18***
M7	,61	-11,76***	M27	,68	-13,37***
M8	,70	-12,73***	M28	,67	-13,68***
M9	,45	-7,68***	M29	,38	-4,93***
M10	,63	-10,78***	M30	,63	-11,49***
M11	,67	-11,78***	M31	,71	-13,03***
M12	,56	-10,54***	M32	,65	-12,14***
M13	,70	-13,89***	M33	,69	-13,24***
M14	,51	-8,37***	M34	,73	-16,49***
M15	,69	-14,37**	M35	,51	-9,10***
M16	,70	-13,27***	M36	,74	-14,08***
M17	,54	-9,48***	M37	,70	-12,21***
M18	,66	-11,91***	M38	,70	-12,97***
M19	,70	-13,89***	M39	,44	-7,39***
M20	,70	-13,14***	M40	,66	-12,90***
N=300		n1=n2=94	***p<0.001		

Tablo 8 incelendiğinde ölçekte yer alan maddelerin tamamı için madde toplam puan korelasyonlarının ,387 (39 ile74) ,742 arasında değiştiği ve t değerlerinin $p<0,001$ önem düzeyinde anlamlı olduğu görülmektedir. Madde toplam puan korelasyonu 0,30 ve daha yüksek olan maddelerin bireyleri iyi ayırt ettiği söylenebilir. Madde analizi kapsamında bulunan ikinci yol olan, ölçeğin toplam puanlarına göre oluşturulan alt üst %27'lik grupların madde ortalama puanları arasındaki farkların $p<0,001$ düzeyinde anlamlı çıkması testin iç tutarlılığının bir göstergesi olabilir (Büyüköztürk,2011). Bu sonuçlar ölçekteki maddelerin geçerliliklerinin yüksek olduğunu, bu maddelerin aynı davranışı ölçmeye yönelik maddeler olduklarını göstermektedir.

Tablo 9 Güvenirlilik Katsayıları Tablosu

	N	Cronbach-Alfa	İki yarı test korelasyonu
Okul Öğrenci Nitelikleri Ölçeği	300	0,959	0,916

Algılanan Genel Öğrenci Nitelikleri Ölçeği'nin iç tutarlık güvenilirlik katsayısını bulmak için ölçeğin iki yarısına ilişkin korelasyon katsayısı ve cronbach-alfa güvenilirlik katsayısı hesaplanmıştır. İki yarı test güvenilirliği ölçeği oluşturan maddelerin tek-çift, ilkyarı-sonyary veya yansız olarak iki bölüme ayrılarak ölçeğin iki yarısı arasındaki ilişkiden hareketle testin tamamı için hesaplanan korelasyon katsayısı ile açıklanır (Büyüköztürk,2011). Ölçeğin Spearman-Brown iki yarı test korelasyonu 0,916, cronbach- alfa katsayısı 0,959 olarak bulunmuştur. Özdamar(1997)'a göre cronbach-alfa değeri 0,80' e eşit ya da daha büyük ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir. Bu durumda ölçeğin güvenilirliğinin yüksek düzeyde olduğu söylenebilir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

Sonuç

40 maddeden oluşan *Algılanan Genel Öğrenci Nitelikleri Ölçeği*, öğretmenler aracılığıyla öğrenci nitelikleri açısından görev yapılan okulun durumunun ortaya çıkarılması amaçlanarak geliştirilen bir ölçektir. Yapılan psikometrik ölçümleri beklentileri karşılayan tek boyuttan oluşan ölçeğin toplam varyansa yaptığı katkı % 41.791'dir. Varyansın açıklanmasında 29. madde % 23 ile en düşük orana sahipken, 36. Madde %73 ile varyansın açıklanmasında en yüksek orana sahiptir. Ölçeğin $p < 0.01$ olmak üzere madde toplam puan korelasyonlarının, 387 ile 742 arasında değiştiği, ölçeğin toplam puanlarına göre oluşturulan alt üst %27'lik grupların madde ortalama puanları arasındaki farkların $p < 0,001$ düzeyinde anlamlı olduğu görülmüştür. AGÖNÖ'nin cronbach-alfa güvenirlilik katsayısı 0,959 olarak bulunmuştur.

Algılanan Genel Öğrenci Nitelikleri Ölçeği okullarda öğrenin gören öğrencilerin niteliklerinin öğretmen algısına göre ortaya konulması açısından bir ilktir. Ölçeğin öğrenci niteliklerinin ortaya konulması ve okullar arası karşılaştırmalar yapılması, bilimsel çalışmalarda kullanılması uygulamada birçok yarar sağlayabilir. Ölçeğin daha çok geliştirilmesi araştırmalarda kullanılması ve bu uygulamalarda eksikliklerin fark edilmesine bağlıdır.

KAYNAKÇA

- AKINOĞLU, O. (2003). "Sınıfta Grup Etkileşimi", (Sınıf Yönetimi -Editör: Zeki Kaya), Pegem Yayınları, Ankara.
- BALCI, A. (2011). Etkili okul okul geliştirme kuram, uygulama ve araştırma. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- BROOKOVER, W. (1979). "School Social Systems and Student Achievement (School Can Make Difference), New York Praeger Publishers.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş. (2002). Faktör Analizi: Temel Kavramlar ve Ölçek Geliştirmede Kullanımı. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi. S.32,ss.470-483
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş. (2011). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı. Ankara: Pegem Akademi.
- CAMPBELL, L. and CAMPBELL, B. (1999). Multiple Intelligences and Student Achievement, (Success Stories From Six Schools) Association for Supervision and Curriculum Development, Alexandria, Virginia, USA
- CROCKER, L. and ALGİNA, J. (2006). Introduction to Classical and Modern Test Theory. Ohio. Cengage Learning
- COHEN, M.(1983). Instructional Management And Socsal Conditions In Effective School (School Finance And School improvement Ed: Odden A; WEEB D.L.), Ballinger Publishing Company, Cambridge, Massachusetts.
- COOPER, P. (2002). Effective schools for disaffected students(Integration and segregation), Taylor & Francis e-Library,
- COTTON, K. (2003). Principals and Student Achievement (What The Research Says), Association for Supervision and Curriculum Development, Alexandria, Virginia, USA
- ÇOKLUK, Ö., ŞEKERCİOĞLU, G. ve BÜYÜKÖZTÜRK, Ş.(2012). Sosyal bilimler için çok değişkenli SPSS ve LISREL uygulamaları. Ankara: Pegem A Yayıncılık

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

- DANIELSON, C. (2002). Enhancing Student Achievement (A Framework for School Improvement) Association for Supervision and Curriculum Development, Alexandria, Virginia, USA.
- FRASER, B. J. (1990). “Research Syntheses On School And Instructional Effectiveness”, *International Journal of Educational Research*, Vol.13, pp.707-719.
- GOOD, T. L. and BROPHY, J.E. (1986). School Effects. In M.C. Wittrock (Ed.), *Handbook of Research on Teaching*, 3rd Ed., New York: Macmillan
- HUÏTT, W. (1999). Implementing effective school achievement reform: Four principles. Paper presented at the Eighth Annual Applied Psychology Conference, Valdosta, GA, April 17.
- JOYCE, B. And SHOWERS, B. (2002). Student Achievement (Through Staff Development) Association for Supervision and Curriculum Development, Alexandria, Virginia, USA
- KİRK, D. J. and JONES, T. L.(2004). *Effective Schools (Assessment Report)*, by Pearson Education, Inc. or its affiliate(s).
- KLAİN, S., HAMILTON L., McCAFFERY D., STECHER B.,ROBYN A., BURROUGHS D. (2000). *Teaching Practices and Student Achievement (Report of First-year Findings from the ‘Mosaic’ Study of Systemic Initiatives in Mathematics and Science)* Rand Education, Washington, USA
- LEZOTTE, L. W. (1989). “School improvement based on the effective school research”, *International Journal of Educational Research*, Vol.13, pp.815-824.
- ÖZDAMAR, K.(1997). *Paket Programları İle İstatistiksel Veri Analizi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları
- ÖZDEMİR, S. ve SEZGIN, F. (2002). “Etkili Okullar ve Öğretim Liderliği” KTMÜ Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 3.
- PIŞKİN, M. (2006). “İlk ve Ortaöğretim Öğrencilerimizin Kariyer Gelişmeleri ve Yönlendirme Süreçlerinde Gözlenen Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, (Türk Eğitim Sisteminde Yeni Paradigma Arayışları Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Eğitim-Bir-Sen Yayınları, No:16, Ankara.
- SCHLECHTY, C. P. (2006). *Shaking Up The School House*, (Okulu Yeniden Kurmak/ Çeviri: Yüksel Özden), Nobel Yayınları No:948, Ankara.
- ŞEKER, H. ve GENÇDOĞAN, B. (2006). *Psikolojide ve eğitimde ölçme aracı geliştirme*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- ŞİŞMAN, M. (2002). *Eğitimde mükemmellik arayışı(Etkili Okullar)*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- TAVŞANCIL, E. (2006). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım,
- TEZBAŞARAN, A. A.(2008). *Likert tipi ölçek hazırlama kılavuzu*, Türk Psikologlar Derneği, Mersin
- TURGUT, M. F. ve BAYKUL, Y. (2010). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Pegem Akademi. Ankara.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

EK-1 GENEL ÖĞRENCİ NİTELİKLERİ ÖLÇEĞİ(AGÖNÖ)

Sayıdeğer Öğretmenim; 40 maddeden oluşan bu ölçek, görev yaptığımız okulun genel öğrenci niteliklerini ortaya çıkarmak amacıyla geliştirilmiştir. Her bir ifadeyi okuduktan sonra, buna ne derecede katıldığınızı ya da katılmadığınızı size verilen bu ölçek üzerinde işaretleyiniz. Bir ifadeyi okuduktan sonra aklınıza ilk geleni işaretleyiniz. İşaretsiz ifade bırakmayınız. Size verilen bu ölçek üzerine adınızı yazmayınız, kimliğinizi belirtecek herhangi bir işaret koymayınız.		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
S.No	Okulumuzdaki öğrenciler;					
1	Okul kurallarına uyarlar					
2	Bilgiye ulaşma yollarını bilirler					
3	Öğrendikleri bilgileri kullanırlar					
4	Kendilerini yönetme becerilerine sahiptirler					
5	Zamanı verimli kullanırlar					
6	Etkili iletişim becerisine sahiptirler					
7	Sorgulayıcı düşünce becerisine sahiptirler					
8	Öğrenmeye heveslidirler					
9	Sosyal faaliyetlere katılmaya isteklidirler					
10	Kendilerine özgü öğrenme stilleri vardır					
11	İşbirliği içinde öğrenme anlayışına sahiptirler					
12	Öğrenme sürecinde teknolojik araçlardan yararlanırlar					
13	Sorun çözme becerisine sahiptirler					
14	İlgi duydukları bir konu ile ilgili proje geliştirebilirler					
15	Verimli ders çalışma yöntemlerini bilirler					
16	Yaşlarına uygun sorumluluklarını yerine getirirler					
17	Özgüvenleri vardır					
18	İnsanlara karşı saygılıdırlar					
19	Çevresel imkânların farkındadırlar					
20	Özdenetim becerisine sahiptirler					
21	Sınavlarda beklenen performansı gösterirler					
22	Toplumsal meselelere karşı duyarlıdırlar					
23	Planlı çalışma alışkanlığına sahiptirler					
24	Sağlıklı yaşama alışkanlıklarına sahiptirler					
25	İnsan ilişkilerinde demokratiktirler					
26	Okuma alışkanlığına sahiptirler					
27	Yeteneklerinin farkındadırlar					
28	Toplumsal değerlere saygı duyarlar					
29	Başarı konusunda yüksek motivasyona sahiptirler					
30	İyi bir dinleyicidirler					
31	Kendilerine uygun bir hedefleri vardır					
32	Aile bağları güçlüdür					
33	Başarılı olabileceklerine inanırlar					
34	İleri görüşlüdürler					
35	Buldukları ortama uyum sağlayabilirler					
36	Başkalarının düşüncelerine saygı gösterirler					
37	Yeteneklerini geliştirme çabasındadırlar					
38	Duygularını yönetebilirler					
39	Yaşama sevinçleri vardır					
40	Okul yaşamını önemserler					

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

